

LAUSUNTO
Helsinki 31.5.2012

LVM/2655/05/2010

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö 30.4.2012, LVM121:00/2010

Postin yleispalvelun rahoitustyöryhmän raportti

Sanomalehtien Liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto postin yleispalvelun rahoitusta pohtineen työryhmän raportista. Liitto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Pääviestit

1. Työryhmän ehdotus yleispalvelutoimijan nettokustannusten rahoituskuorman jakamisesta on perusteltu, mutta maksujen kerääminen mahdollisilta muilta postitoimijoilta ei ole omiaan edistämään postikilpailua. Parempi ratkaisu olisi kerätä mahdollisesti tarvittava rahoitus ensisijaisesti yleispalvelun käyttäjiltä hinnoittelemalla palvelut siten, että muuta rahoitusta ei tarvita. Jo sitä ennen on huolehdittava, että yleispalvelutoimijan toiminta on kustannustehokasta. Mikäli yleispalvelutoimija on mahdollista kilpailuttaa, se pitää kustannustehokkuuden varmistamiseksi tehdä.

2. Mikäli nettokustannusten korvaamistarvetta jää näiden ensisijaisten toimien jälkeen, voidaan rahoitus kerätä työryhmän ehdottamalla tavalla toimiluvan alaisesta muusta postitoiminnasta yleispalvelutoimija mukaan lukien. Lakiehdotuksessa mainittu maksun suuruus, 2-4 prosenttia maksun perusteena olevasta myyntihinnasta, on kuitenkin kohtuuttoman korkea matalakatteisessa postitoiminnassa. Maksun ylärajan tulisi olla 2 prosenttia, ja sen ylittäväältä osalta korvaus tulisi maksaa valtion budjettivaroista. Näin myös valtiolla olisi riittävä intressi huolehtia yleispalvelutoimijan toiminnan tehokkuudesta.

3. Lakiehdotusta olisi lisäksi syytä täydentää siten, että kaikkein pienimmät toimijat rajataan pois maksuvelvoitteen piiristä. Uuden yrittäjän kynnys tulla alalle on jo nyt korkea, ja tämä maksu entisestään nostaisi sitä. Maksu tulisi määrätä toimijoille ainoastaan, jos toimiluvan alaisen muun postitoiminnan liikevaihto ylittää 100 000 euroa vuodessa.

4. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, että pakettipalvelutoiminta tulisi jättää tukimaksujen keräysjärjestelmän ulkopuolelle. Mahdollisimman laajan maksupohjan varmistamiseksi on kuitenkin syytä säilyttää mahdollisuus laajentaa maksupohja myöhemmin kattamaan myös pakettipalvelut.

5. Työryhmän ehdotus postilakiin lisättävästä säännöksestä, jolla yleispalvelua tarjoavan postiyhtiön jakeluverkkoon pääsyä tehostetaan, on erittäin hyvä. Käyttöoikeuden luovutus tulisi toteuttaa laajemman avaamisveloitteen mukaisesti eli siten, että muulla postiyhtiöllä on mahdollisuus päästä haluamaansa kohtaan jakeluverkkoa. Tämä mahdollistaa uudentyyppisten jakelupalveluiden syntymisen, tehostaa toimintaa ja lisää kustannusten läpinäkyvyyttä.

6. Työryhmä toteaa, että yleispalvelun tarjoajan merkittävin taloudellinen rasite on postidirektiivin edellyttämä viisipäiväinen jakeluvaikeus. Tätä ehtoa ei missään tilanteessa tulevaisuudessa saa lähteä purkamaan, sillä ilman sitä postidirektiivin veloitteet eivät täyty eivätkä kansalaisten ja muiden postipalveluiden käyttäjien perusoikeudet toteudu.

Sanomalehtien näkökulma

Sanomalehdet eivät kuulu postilain soveltamisen piiriin, mutta lailla on suuri vaikutus sanomalehtien jakeluun ja sitä kautta sanomalehtien tulevaisuuteen.

Yksi sanomalehtien menestyksen vahva tuki on ollut toimiva jakelujärjestelmä. Sanomalehtien volyymistä noin 90 prosenttia jaetaan lukijoille kotiin, irtonumeromyynnin osuus on noin 10 prosenttia.

Sanomalehtien varhaisjakelut toteutetaan sopimusjakeluina, joihin postilaki ei vaikuta. Lehtien jakelusta vajaat 20 prosenttia (150 000 000 kpl/v) tapahtuu perus- eli päiväpostin yhteydessä ja pääosin haja-asutusalueilla erityisesti Pori–Tampere–Lappeenranta-akselin pohjoispuolella. Tähän jakeluun postitoiminnan muutoksilla on vaikutusta, sillä kilpailun lisääntyminen suurissa taajamissa aiheuttaa painetta jakelun hinnannousuun haja-asutusalueilla. Tämän vuoksi on tärkeää, että postilaissa on mahdollisuus tukiratkaisun käyttämiseen yleispalvelun turvaamiseksi harvaan asutuilla alueilla.

Monipuolisen ja laadukkaan kotimaisen sanomalehdistön toimintaedellytysten turvaaminen on tärkeää suomalaisten tietämisen ja osaamisen pitämiseksi korkealla tasolla. Se taas on edellytys koko kansakunnan kilpailukykyä kehittämiseksi. Sanomalehden lukeminen sosiaalista kansalaiset tehokkaasti yhteiskuntaan ja asuinalueeseen. Se parantaa tutkitusti nuorten menestymistä oppimismittauksissa ja antaa eväitä myös elämässä ja työelämässä menestymiseen (Pisa-jatkotutkimukset 2006 ja 2012, Jyväskylän yliopisto ja Sanomalehtien Liitto).

Sanomalehdet kuuluvat vahvasti suomalaisen arkeen, nimenomaan painettuina ja jaettuina versioina. Sanomalehdet tavoittavat päivittäin keskimäärin lähes 80 prosenttia suomalaisista. Nuorimmistakin ikäluokista lähes 60 prosenttia lukee päivittäin paperista sanomalehteä. Vanhimmissa ikäluokissa päivittäislukijoiden osuus on lähes 90 prosenttia. Verkkolukeminen on lisääntynyt, mutta se on enimmäkseen täydentänyt paperilehden lukemista. Yhdessä paperiset ja digitaaliset sanomalehdet tavoittavat 94 prosenttia suomalaisista. (KMT 2011, TNS Gallup.)

Fyysisten tuotteiden jakelun turvaaminen on tärkeä osa tietoyhteiskunnan kehittämistä. Koko viestintäala elää suurta murrosta painetun viestinnän ja sähköisen viestinnän välillä, mutta painetut sanomalehdet eivät ennustettavissa olevassa tulevaisuudessa katoa. Tässä murrosvaiheessa on turvattava myös fyysisten tuotteiden jakelu kustannustehokkaasti.

Kansalaisilla on oltava yhtäläiset oikeudet vastaanottaa viestejä. Tämä edellyttää tasa-arvoista jakelujärjestelmää niin, että kaikille on tarjolla lähes samantasoinen palvelu kohtuuhintaan, asuinpaikasta riippumatta.

SANOMALEHTIEN LIITTO RY

Jukka Holmberg
Liittojohtaja
jukka.holmberg@sanomalehdet.fi
p. 040 735 1690

Sanomalehtien Liitto on sanoma- ja kaupunkilehtijulkaisijoiden toimialajärjestö ja viestintäalan yhteistä edunvalvontaa hoitavan Viestinnän Keskusliiton suurin jäsenjärjestö. Sanomalehtien Liittoon kuuluu noin 120 kustantajaa, jotka julkaisevat yli 180:tä sanomalehteä ja lähes 60:tä kaupunkilehteä. Lisäksi liittoon kuuluu noin 30 muuta sanomalehtialan yhtiötä.

Sanomalehtien Liiton jäsenlehdet työllistävät suoraan noin 6 000 henkilöä, joista yli 3 000 tekee toimitustyötä.